

[Інтерв'ю взяв І. Гаєвий]

#6-7 от 16.03.2005

Форум „Новій Україні – достойне майбутнє” відбувся 17 лютого в Києві з ініціативи громадської організації „Комітет майбутнього України”. У ньому брали участь представники бізнесу, крупних промислових підприємств, провідні спеціалісти вищої школи та наукових установ нашої країни – ті, хто зараз реально спроможний змінити наше життя на краще. Учасниками форуму були ректор Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”, професор Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ та завідувач кафедри інформатики та інтелектуальної власності, директор Міжгалузевого інституту підвищення кваліфікації (МІПК) при НТУ „ХПІ” професор М.М. СОЛОЩУК, з яким ми зустрілися незабаром після закінчення роботи форуму.

– Михайле Миколайовичу, розкажіть, будь ласка, чому був присвячений форум.

– На ньому нам був представлений проект Концепції реалізації державної політики щодо підтримки інноваційної діяльності та виробництва конкурентоспроможної продукції „Інформаційно-інноваційна модель розвитку України”. Сподіваюсь, що його втілення дозволить нашій країні більш ефективно працювати над створенням нових внутрішніх та зовнішніх ринків – товарних і технологічних (ринків ліцензій), об’єднає бізнес і науковців, відкриє значні додаткові можливості працевлаштування. Кожен з нас міг висловити свої ідеї і пропозиції, або ж просто приєднатися до тих, хто налаштований здійснити стратегічний прорив, заснований на реальному впровадженні інтелектуальних здобутків в економіку нашої держави.

– Про що ж ішлося на засіданнях форуму?

– Про значущість цього зібрання говорить той факт, що у ньому взяв участь Голова

Державного департаменту інтелектуальної власності, повноважний представник України у Міждержавній раді з питань охорони промислової власності, заступник голови Асамблеї Паризького союзу Всесвітньої організації інтелектуальної власності М.В. Паладій. Дуже цікавими, на мій погляд, були доповіді, присвячені новітнім технологіям експорту інформації, проблемам винахідників та їх затребуваності в Україні, створенню ефективних вакцин проти захворювання на рак, технології альтернативних джерел енергії тощо.

– З чим приїхав до столиці наш університет?

– У доповіді Леоніда Леонідовича ТОВАЖНЯНСЬКОГО ішлося про проблеми та перспективи перетворення інтелектуального потенціалу вищої школи України в інноваційні траєкторії економіки знань на прикладі нашого університету. Якщо говорити більш детально, то це формування сприятливого середовища (технопарків, технологічних інкубаторів, служб посередництва з промисловістю) для створення („вироснування”) на базі університетів нових малих технологічних підприємств; стимулювання взаємодії у інноваційній спіралі „університети – бізнес – промисловість – ринок – суспільство – університети...”; розвиток інтелектуального капіталу та формування в суспільстві загальної інноваційної культури шляхом розширення викладання навчальних дисциплін з основ технологічного підприємництва, проектного менеджменту, інтелектуальної власності, стандартизації та сертифікації продукції й підвищення якості підготовки фахівців за інтегрованими міжгалузевими спеціальностями „Інтелектуальна власність”, „Управління проектами” та багато іншого.

– Що нового здійснено в нашому університеті у цій галузі за останній час?

– У проведенні інноваційної політики у нинішній непростій ситуації вузи повинні знайти свої конкурентоспроможні переваги в існуванні, так би мовити, під одним дахом потужного потенціалу наукових шкіл, молодих науковців, ініціативи студентів, науково-дослідного ресурсу. Відкриття нових спеціальностей – це теж інноваційна діяльність і елемент інноваційної політики університету, робота на його майбутнє. Неможливо уявити вуз у постіндустріальному майбутньому і без інформаційних технологій. Їх розвиток забезпечує структурні зміни змісту інженерної освіти практично за всіма спеціальностями. Якщо в індустріальній економіці ключовою фігурою в промисловості був висококваліфікований робітник, то у інтелектуальній економіці на перший план виходить інженер, який володіє не тільки своїми галузевими знаннями, але має глибокі навички використання інформаційних технологій. Вуз – це великий „генератор ідей”, який випускає менші генератори творчої активності – ними мають стати висококваліфіковані спеціалісти.

Виконуючи накази Міністерства освіти і науки з розбудови системи інтелектуальної власності, в нашому університеті затверджено структуру системи управління знаннями НТУ „ХПІ”, у якій передбачено створення науково-дослідної лабораторії з проблем інтелектуальної власності та інноваційного підприємництва, затверджена структура Ради НТУ „ХПІ” з інноваційної політики і трансферу знань, яку очолює ректор, створено також Центр комерціалізації інтелектуальної власності та трансферу технологій, започатковано комплексне дослідження „проблем та розробок механізмів підвищення ефективності використання інтелектуальної власності вищої школи при трансфері технологій з

університетів у промислове середовище України”, створено Регіональний центр підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у сфері інтелектуальної власності. Для 35 аспірантів першого курсу навчання вже започатковане поглиблене вивчення дисциплін спеціальності „Інтелектуальна власність”, а з 1 вересня поточного року в 136 навчальних групах та 22 лекційних потоках 5 курсу буде введена дисципліна „Інтелектуальна власність”.

– Дійсно, робота проведена вагома...

– Так, візьмемо, наприклад, створення Центру комерціалізації інтелектуальної власності та трансферу технологій. Перед цим новим підрозділом університету поставлено ряд завдань – це моніторинг та експертиза наукоємних проектів з метою ідентифікації об’єктів інтелектуальної власності (OIB); менеджмент, маркетинг та правовий захист інтелектуальної власності; формування бази для комерційного використання OIB; стратегічне бізнес-планування та управління впровадженням та/або трансфером технологій з OIB; пошук партнерів та інвесторів; регулювання правовідносин суб’єктів, які беруть участь у створенні і використанні інтелектуальних активів; кадрове забезпечення комерціалізації технологій; узагальнення досвіду комерціалізації технологій. Центр буде мати партнерські стосунки з кафедрами, наукові здобутки яких мають значний комерційний потенціал. Разом ми будемо створювати сприятливі умови для продажу ліцензії з правом використання технологій, які містять в собі об’єкт інтелектуальної власності, вирощувати нові бізнеси на кафедрах та в лабораторіях університету тощо.

– Хто ж буде виконувати цей, досить великий, обсяг роботи?

– Кадрове забезпечення системи інтелектуальної власності в Україні є одним з важливих завдань, що вирішуються сьогодні Державним департаментом інтелектуальної власності у співпраці з провідними університетами та науковими установами країни. Я вже згадував, що незабаром 35 наших аспірантів почнуть поглиблено вивчати спеціальність „Інтелектуальна власність”. До речі, 18 із них вже сьогодні на порозі власних винаходів. Нещодавно на кафедрі „Інтелектуальна власність” відбувся перший випуск спеціалістів. З 15 чоловік двоє закінчили наш вуз із „червоним” дипломом. Ось вам і майбутні фахівці, деяких з них ми обов’язково запросимо до Центру. Взагалі ж підготовка фахівців із інтелектуальної власності проводиться у нашому університеті на двох кафедрах – „Організація виробництва і управління персоналом” (завідувач професор П.Г. Перерва) та „Інформатика та інтелектуальна власність”, яку очолюю я. Наш досвід у підготовці спеціалістів у галузі інтелектуальної власності вже чималий. МІПК при НТУ „ХПІ” був одним з перших закладів в Україні, з якого почала формуватись національна система підготовки кадрів з інтелектуальної власності. За 13 років у нас пройшли підготовку та перепідготовку й отримали вищу патентну освіту 764 фахівці з інтелектуальної власності, у тому числі – 159 для УКРПАТЕНТУ та Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України, з 260 патентних повірених, що включені до Держреєстру України, 61 – наш випускник. Основні наші замовники та партнери розташовані у 18 областях країни, серед них – заводи „Мотор-Січ” та „ФЕД”, концерн „Стирол”, Харківське державне авіаційне підприємство та ін. Взагалі ж НТУ „ХПІ” бере активну участь у розбудові регіональної інноваційної інфраструктури, має міцні ділові стосунки з більшістю промислових підприємств

України та нашого регіону, з малим та середнім технологічним бізнесом.

– А як справи з міжнародною співпрацею?

– Тут у нас теж є дуже цікаві пропозиції. Нещодавно, наприклад, ми знайшли партнерів у Каталонському політехнічному університеті (Барселона, Іспанія). Залучившись підтримкою Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України та керівництва управлінням освіти і науки Харківської облдержадміністрації, ми з іспанськими фахівцями розробили проект „Створення європейської моделі центру трансферу знань „Spin'NOVA”, що має діяти за програмою TEMPUS у категорії „Менеджмент в університетах”. Втілення цього проекту у життя дозволить нам залучити до вивчення і використання європейського досвіду з комерціалізації інтелектуальної власності та трансферу технологій велику групу молодих дослідників та аспірантів нашого вузу і не тільки, це буде позитивно сприяти розвитку регіональної інноваційної системи та високотехнологічного бізнесу. Дуже цікаві пропозиції про співробітництво ми одержали також від колег з Фінляндії та Франції. Це і стажування наших студентів, аспірантів та викладачів у провідних університетах та на відомих високотехнологічних підприємствах Європи, і обмін необхідною інформацією та ін.

– Коли ж можна очікувати перші результати таких кардинальних змін у вітчизняній галузі інтелектуальної власності?

– Як відзначив у своєму виступі на форумі Голова Державного департаменту інтелектуальної власності М.В. Паладій, разом ми зможемо швидше активізувати запровадження механізмів перетворення інтелектуального капіталу українського суспільства на матеріальні та духовні блага, щоб жити в заможній країні і бути гордими з того, що такою зробили її ми – її громадяни. З цими словами важко не погодитись. Я вважаю, що ми повинні говорити не тільки про кінцевий результат – розвинуту економіку України, яка побудована на знаннях, але і про ті структурні зміни, які мають відбутися вже через кілька років. А це будуть позитивні сигнали про те, що ми на вірному шляху, інноваційному шляху розвитку України.